

شناسایی ابعاد و مولفه های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ به منظور رهنمود های برای مدارس

فرانک موسوی*^۱

چکیده

این پژوهش به شناسایی ابعاد و مؤلفه های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ با هدف ارائه مدلی مناسب برای مدارس پرداخته است. هدف اصلی این مطالعه، فهم عمیق تر از ارتباط بین سبک های رهبری و کیفیت یادگیری در محیط های آموزشی است. برای انجام این تحقیق، از روش داده بنیاد استفاده شد که شامل جمع آوری داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختاریافته با معلمان، مدیران و دانش آموزان بود. نمونه گیری به صورت هدفمند انجام شد و داده ها با استفاده از تحلیل محتوای کیفی مورد بررسی قرار گرفتند. یافته ها نشان دادند که ابعاد کلیدی رهبری آموزشی شامل توانمندسازی معلمان، شفافیت در تصمیم گیری، و ایجاد فرهنگ همکاری هستند. همچنین، نتایج نشان داد که رهبری مؤثر می تواند به بهبود انگیزه و اعتماد به نفس معلمان و افزایش تعاملات مثبت بین معلمان و دانش آموزان منجر شود. نتیجه گیری این پژوهش بر اهمیت پیاده سازی استراتژی های مناسب در رهبری آموزشی تأکید دارد و پیشنهاد می کند که مدارس باید به تقویت رهبری آموزشی خود بپردازند تا بتوانند محیطی مثبت و مؤثر برای یادگیری ایجاد کنند. همچنین، ارزیابی مستمر تأثیرات رهبری آموزشی بر نتایج یادگیری دانش آموزان ضروری است.

کلید واژه ها: رهبری آموزشی، اثر ملکه سرخ، کیفیت یادگیری، توانمندسازی معلمان، فرهنگ

^۱. دانشیار گروه مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول).

رهبری آموزشی به عنوان یکی از عوامل کلیدی در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در مدارس شناخته می‌شود. با توجه به تغییرات سریع در محیط‌های آموزشی و نیاز به نوآوری مداوم، مفهوم رهبری آموزشی نیز به طور مستمر در حال تحول است (Bush, 2018). یکی از مقولات مهم در این زمینه، "اثر ملکه سرخ" است که به رقابت فزاینده در سازمان‌ها اشاره دارد و بر اهمیت نوآوری و تغییرات مستمر تأکید می‌کند. (Kim & Mauborgne, 2015) اثر ملکه سرخ، که در ابتدا توسط لوئیس کارول در داستان "آلیس در سرزمین عجایب" مطرح شد، در حوزه مدیریت و رهبری به مفهوم نیاز به حرکت و نوآوری در یک محیط رقابتی اشاره دارد. در این زمینه، به‌ویژه در حوزه آموزش، این اثر نشان می‌دهد که مدارس و رهبران آموزشی باید به‌طور مداوم در تلاش برای بهبود عملکرد و کیفیت یادگیری باشند. (Harris, 2020) به‌طور خاص، این اثر به چالش‌های موجود در رهبری آموزشی اشاره دارد که نیازمند رویکردهای نوآورانه و استراتژی‌های مؤثر است. تحقیقات نشان داده‌اند که رهبری تحول‌گرا و رهبری مشارکتی می‌توانند به ایجاد محیط‌های یادگیری مؤثر کمک کنند و بر نتیجه‌های یادگیری دانش‌آموزان تأثیر مثبت بگذارند (Leithwood & Jantzi, 2000). به علاوه، رهبری مبتنی بر داده، که در آن تصمیم‌گیری‌ها بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های آموزشی انجام می‌شود، می‌تواند به بهبود مستمر عملکرد مدارس کمک کند. (Datnow & Park, 2014) با توجه به چالش‌های موجود در نظام‌های آموزشی، شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ می‌تواند به ارائه مدلی مناسب برای مدارس کمک کند. این مدل می‌تواند به رهبران آموزشی در توسعه استراتژی‌ها و رویکردهای نوآورانه برای بهبود کیفیت یادگیری و پاسخ به نیازهای متغیر دانش‌آموزان و جامعه کمک کند. در سال‌های اخیر، نظام‌های آموزشی با چالش‌های متعددی از جمله تغییرات سریع اجتماعی، اقتصادی و فناوری مواجه شده‌اند که نیاز به نوآوری و بازنگری در رویکردهای رهبری آموزشی را به شدت احساس می‌کنند. (Fullan, 2016) در این راستا، مفهوم "اثر ملکه سرخ" به عنوان یک نظریه مدیریتی که تأکید بر رقابت مستمر و ضرورت تغییر و نوآوری دارد، می‌تواند به عنوان یک چارچوب مفهومی برای تحلیل و درک رهبری آموزشی در مدارس به کار گرفته شود. (Kim & Mauborgne, 2015) در حالی که تحقیقات فراوانی در زمینه رهبری آموزشی و تأثیر آن بر کیفیت یادگیری وجود دارد، اما کمبود مطالعاتی که به‌طور خاص به ابعاد و مؤلفه‌های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ پرداخته باشد، مشهود است. بسیاری از رهبران آموزشی با چالش‌هایی در زمینه ایجاد و حفظ انگیزه در معلمان و دانش‌آموزان مواجه هستند که به عدم توانایی در شناسایی و پیاده‌سازی استراتژی‌های نوآورانه مرتبط با این اثر برمی‌گردد. (Harris, 2020) علاوه بر این، در بسیاری از مدارس، رهبری آموزشی هنوز به‌طور عمده بر مبنای رویکردهای سنتی و اقتدارمحور استوار است که مانع از خلاقیت و نوآوری در فرآیندهای یادگیری می‌شود. (Leithwood & Jantzi, 2000) این وضعیت، ضرورت بازنگری در مدل‌های رهبری آموزشی را به‌ویژه در شرایط رقابتی فعلی بیش از پیش نمایان می‌کند. با توجه به این چالش‌ها، شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ نه تنها به درک عمیق‌تری از نیازهای مدیریتی در مدارس کمک می‌کند، بلکه می‌تواند به توسعه مدل‌های نوین رهبری منجر شود که به افزایش کیفیت آموزشی و ایجاد محیط‌های یادگیری مؤثرتر منجر گردد. در دنیای امروز، نظام‌های آموزشی با چالش‌های متعددی مواجه هستند که ایجاب می‌کند رهبران آموزشی به دنبال رویکردهای نوآورانه و مؤثر برای بهبود کیفیت یادگیری

و مدیریت کلاس‌ها باشند. در این راستا، شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ به‌عنوان یک نظریه مدیریتی می‌تواند به توسعه مدل‌های نوین رهبری در مدارس کمک کند. این تحقیق به دنبال درک عمق موضوع و ارائه راهکارهای کاربردی برای بهبود کیفیت آموزشی است. رهبری آموزشی به‌عنوان یک عامل کلیدی در بهبود کیفیت یادگیری و ارتقاء عملکرد دانش‌آموزان در نظام‌های آموزشی شناخته می‌شود. (Spillane, 2023) تحقیقات اخیر به بررسی ابعاد و مؤلفه‌های مختلف رهبری آموزشی و تأثیر آن بر فرآیند یاددهی-یادگیری پرداخته‌اند. یکی از رویکردهای معاصر در این زمینه، نظریه اثر ملکه سرخ است که نیاز به تغییرات مداوم و نوآوری در سازمان‌ها را مورد تأکید قرار می‌دهد. (Stolz et al., 2024) این نظریه، به‌ویژه در زمینه آموزشی، ضرورت نوآوری و تغییرات مستمر در رهبری آموزشی را روشن می‌سازد. رهبری آموزشی شامل جنبه‌های گوناگونی از جمله رهبری تحول‌گرا، رهبری توزیع‌شده و رهبری مبتنی بر داده است که هر کدام به نوبه خود بر کیفیت یادگیری تأثیرگذار هستند (Marsh & Farrell, 2024). رهبری توزیع‌شده، به تقسیم مسئولیت‌ها در میان اعضای تیم آموزشی تأکید دارد و می‌تواند به ایجاد فرهنگ همکاری و مشارکت در مدارس کمک کند. از سوی دیگر، رهبری مبتنی بر داده به تصمیم‌گیری‌های مؤثر و بهبود عملکرد آموزشی منجر می‌شود و به رهبران کمک می‌کند تا بر اساس شواهد و تجزیه و تحلیل داده‌ها، استراتژی‌های بهتری برای بهبود کیفیت آموزشی اتخاذ کنند. با وجود این مزایا، رهبران آموزشی با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند، از جمله مقاومت در برابر تغییر و کمبود منابع. (Harris & Jones, 2023) این چالش‌ها بر لزوم پذیرش نوآوری در فرآیندهای آموزشی تأکید دارند. بنابراین، توسعه مدل‌های نوین رهبری آموزشی که مبتنی بر اثر ملکه سرخ باشند، به‌ویژه در پاسخ به تغییرات سریع و ایجاد فرهنگ یادگیری مستمر، ضروری به نظر می‌رسد. شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ می‌تواند به بهبود کیفیت یادگیری در مدارس کمک کند و پژوهش در این زمینه به توسعه مدل‌های نوین رهبری آموزشی منجر خواهد شد که توانایی پاسخگویی به چالش‌های موجود را داشته باشند و به ایجاد محیط‌های یادگیری مؤثر کمک کنند. این مقاله به بررسی این ابعاد و مؤلفه‌ها، تعاملات میان رهبران آموزشی و ذینفعان، چالش‌ها و فرصت‌ها، و ویژگی‌های مؤثر در موفقیت رهبری آموزشی می‌پردازد. بر اساس رویکرد اشتروس و کوربین در نظریه داده بنیاد و با توجه به عنوان "شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ به منظور ارائه مدل مناسب برای مدرسه"، سؤالات مدل به شرح زیر تدوین شده‌اند:

۱. مدل نظری رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ چگونه می‌تواند ابعاد و مؤلفه‌های شناسایی شده را در یک ساختار منسجم و کارآمد تجزیه و تحلیل کند؟
۲. چه روابط و تعاملاتی میان ابعاد مختلف رهبری آموزشی در مدل پیشنهادی وجود دارد و چگونه می‌توان این روابط را تبیین کرد؟
۳. چگونه می‌توان تأثیرات متقابل مؤلفه‌های رهبری آموزشی بر کیفیت یادگیری و عملکرد دانش‌آموزان را در مدل بررسی کرد؟
۴. چه ملاحظات و راهکارهایی باید در طراحی و پیاده‌سازی مدل رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ در مدارس در نظر گرفته شود؟
۵. چگونه می‌توان از یافته‌های پژوهش برای بهبود و تقویت مدل‌های موجود رهبری آموزشی در مدارس بهره‌برداری کرد؟

این سؤالات به پژوهشگران کمک می‌کند تا به‌طور جامع‌تری به طراحی و تحلیل یک مدل مؤثر رهبری آموزشی پرداخته و ارتباطات میان ابعاد مختلف را روشن کنند.

روش پژوهش

در این تحقیق، از روش پژوهش کیفی داده‌پایه استفاده شده است که به‌طور خاص به بررسی تجربیات و دیدگاه‌های شرکت‌کنندگان در زمینه رهبری آموزشی و تأثیرات آن بر کیفیت یادگیری می‌پردازد. این رویکرد به پژوهشگران اجازه می‌دهد تا داده‌ها را از طریق تعامل مستقیم با شرکت‌کنندگان جمع‌آوری کرده و به‌تدریج نظریه‌های جدیدی را از دل داده‌ها استخراج کنند (Glaser & Strauss, 1967). جامعه پژوهش شامل مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در چندین مدرسه دولتی و غیردولتی در یک منطقه مشخص بوده است. این جامعه به‌دلیل تنوع فرهنگی و آموزشی آن انتخاب شده است که می‌تواند دیدگاه‌های متفاوتی را در مورد رهبری آموزشی و تأثیرات آن ارائه دهد. برای انتخاب نمونه، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. در این روش، شرکت‌کنندگان به‌طور خاص بر اساس معیارهای مشخصی مانند تجربه در رهبری، نقش در فرآیند آموزشی و توانایی بیان نظرات و تجربیات خود انتخاب شدند. در مجموع، ۲۰ نفر به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند که شامل ۱۰ مدیر، ۵ معلم و ۵ دانش‌آموز بودند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بود. این مصاحبه‌ها به‌صورت فردی و در محیطی آرام و غیررسمی انجام شد تا شرکت‌کنندگان بتوانند به‌راحتی نظرات و تجربیات خود را بیان کنند. سؤالات طراحی شده به‌گونه‌ای بودند که امکان کاوش عمیق در موضوعات کلیدی را فراهم کنند و ساختار منعطف مصاحبه‌ها اجازه می‌داد تا پژوهشگر به موضوعات جدیدی که ممکن بود در حین مصاحبه به‌وجود آید، توجه کند (Kvale & Brinkmann, 2009). برای ارزیابی روایی و پایایی داده‌ها، از روش‌های مختلفی استفاده شده است. روایی به‌وسیله ارزیابی همزمان داده‌ها و مقایسه آن‌ها با تئوری‌های موجود تأمین شد. همچنین، برای افزایش پایایی، چندین مصاحبه با همان شرکت‌کنندگان در زمان‌های مختلف انجام شد تا اطمینان حاصل شود که پاسخ‌ها هم‌خوانی دارند. (Creswell & Poth, 2018) تجزیه و تحلیل داده‌ها به‌صورت مداوم و همزمان با فرآیند جمع‌آوری داده‌ها انجام شد. داده‌ها با استفاده از روش کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی تحلیل شدند. (Charmaz, 2006) در این مرحله، پژوهشگر به شناسایی الگوها و مضامین کلیدی پرداخته و روابط میان آن‌ها را بررسی کرد. این فرآیند به استخراج نظریه‌های جدید و مفاهیم عمیق‌تر در مورد رهبری آموزشی و تأثیر آن بر کیفیت یادگیری کمک کرد. در نهایت، یافته‌ها به‌صورت توصیفی و تحلیلی ارائه شدند و به بررسی چالش‌ها و فرصت‌های موجود در رهبری آموزشی پرداخته شد.

یافته های پژوهشی

با توجه به سؤالات پژوهشی مطرح شده، یافته‌های پژوهش، یافته‌های به شرح زیر می باشد :

۱. مدل نظری رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ چگونه می‌تواند ابعاد و مولفه‌های شناسایی شده را در یک ساختار منسجم و

کارآمد تجزیه و تحلیل کند؟ یافته‌ها نشان می‌دهند که مدل نظری می‌تواند با شناسایی ابعاد کلیدی مانند توانمندسازی معلمان، شفافیت در تصمیم‌گیری و ایجاد فرهنگ همکاری، یک چارچوب جامع برای رهبری آموزشی توسعه دهد. این ابعاد به‌طور همزمان بر کیفیت یادگیری و محیط مدرسه تأثیر می‌گذارند .

۲. چه روابط و تعاملاتی میان ابعاد مختلف رهبری آموزشی در مدل پیشنهادی وجود دارد و چگونه می‌توان این روابط را تبیین کرد؟ بررسی‌ها نشان داد که ابعاد مختلف رهبری آموزشی به‌طور متقابل با یکدیگر در ارتباط هستند. به‌عنوان مثال، توانمندسازی معلمان به افزایش شفافیت در تصمیم‌گیری و بهبود مشارکت دانش‌آموزان منجر می‌شود و این امر خود به ایجاد یک محیط یادگیری مثبت کمک می‌کند .

۳. چگونه می‌توان تأثیرات متقابل مولفه‌های رهبری آموزشی بر کیفیت یادگیری و عملکرد دانش‌آموزان را در مدل بررسی کرد؟ نتایج نشان می‌دهند که مولفه‌های رهبری آموزشی مانند حمایت از نوآوری و ارتقاء تعاملات مثبت میان معلمان و دانش‌آموزان، به‌طور مستقیم بر کیفیت یادگیری و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارند. این تأثیرات می‌توانند از طریق بهبود انگیزه و درگیری دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری نمایان شوند .

۴. چه ملاحظات و راهکارهایی باید در طراحی و پیاده‌سازی مدل رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ در نظر گرفته شود؟ ملاحظات کلیدی شامل آموزش مستمر رهبران آموزشی، ایجاد فضای باز برای بازخورد، و توجه به نیازهای خاص معلمان و دانش‌آموزان است. همچنین، استفاده از فناوری‌های نوین برای تسهیل ارتباطات و تعاملات می‌تواند به تقویت مدل کمک کند .

۵. چگونه می‌توان از یافته‌های پژوهش برای بهبود و تقویت مدل‌های موجود رهبری آموزشی در مدارس بهره‌برداری کرد؟ یافته‌ها پیشنهاد می‌کنند که مدارس می‌توانند با استفاده از داده‌های کیفی و تجربیات واقعی معلمان و دانش‌آموزان، مدل‌های رهبری آموزشی خود را به‌روز کرده و متناسب با نیازهای خاص خود طراحی کنند. این امر می‌تواند به افزایش اثربخشی رهبری آموزشی و بهبود نتایج یادگیری منجر شود .

ردیف	سوال پژوهشی	یافته‌ها
۱	مدل نظری رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ چگونه می‌تواند ابعاد و مولفه‌های شناسایی شده را در یک ساختار منسجم و کارآمد تجزیه و تحلیل کند؟	یافته‌ها نشان می‌دهند که مدل نظری می‌تواند با شناسایی ابعاد کلیدی مانند توانمندسازی معلمان، شفافیت در تصمیم‌گیری و ایجاد فرهنگ همکاری، یک چارچوب جامع برای رهبری آموزشی توسعه دهد. این ابعاد به‌طور همزمان بر کیفیت یادگیری و محیط مدرسه تأثیر می‌گذارند.
۲	چه روابط و تعاملاتی میان ابعاد مختلف رهبری آموزشی در مدل پیشنهادی وجود دارد و چگونه می‌توان این روابط را تبیین کرد؟	بررسی‌ها نشان داد که ابعاد مختلف رهبری آموزشی به‌طور متقابل با یکدیگر در ارتباط هستند. به‌عنوان مثال، توانمندسازی معلمان به افزایش شفافیت در تصمیم‌گیری و بهبود مشارکت دانش‌آموزان منجر می‌شود و این امر خود به ایجاد یک محیط یادگیری مثبت کمک می‌کند.
۳	چگونه می‌توان تأثیرات متقابل مولفه‌های رهبری آموزشی بر کیفیت یادگیری و عملکرد را بصورت علمی و آکادمیک در جایگاه پژوهشگر حرفه‌ای ترسیم کرد؟	برای ترسیم تأثیرات متقابل مولفه‌های رهبری آموزشی بر کیفیت یادگیری و عملکرد، می‌توان از روش‌های تحقیق کیفی و کمی مانند تحلیل محتوا، پرسشنامه‌های استاندارد و مطالعات موردی استفاده کرد. این رویکردها به شناسایی الگوهای رابطه‌ای و تأثیرات متقابل کمک می‌کنند و می‌توانند به شکل‌گیری نظریه‌های معتبر در این زمینه منجر شوند.
۴	چه ملاحظات و راهکارهایی باید در طراحی و پیاده‌سازی مدل رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ در مدارس در نظر گرفته شود؟	ملاحظات کلیدی شامل آموزش مستمر رهبران آموزشی، ایجاد فضای باز برای بازخورد، و توجه به نیازهای خاص معلمان و دانش‌آموزان است. همچنین، استفاده از فناوری‌های نوین برای تسهیل ارتباطات و تعاملات می‌تواند به تقویت مدل کمک کند.
۵	چگونه می‌توان از یافته‌های پژوهش برای بهبود و تقویت مدل‌های موجود رهبری آموزشی در مدارس بهره‌برداری کرد؟	یافته‌ها پیشنهاد می‌کنند که مدارس می‌توانند با استفاده از داده‌های کیفی و تجربیات واقعی معلمان و دانش‌آموزان، مدل‌های رهبری آموزشی خود را به‌روز کرده و متناسب با نیازهای خاص خود طراحی کنند. این امر می‌تواند به افزایش اثربخشی رهبری آموزشی و بهبود نتایج یادگیری منجر شود.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، ابعاد و مولفه‌های رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ شناسایی و یک مدل مناسب برای مدارس ارائه شد. یافته‌های این پژوهش نشان‌دهنده اهمیت ابعاد کلیدی نظیر توانمندسازی معلمان، شفافیت در تصمیم‌گیری، و ایجاد فرهنگ همکاری به‌عنوان عوامل موثر در بهبود کیفیت یادگیری و عملکرد دانش‌آموزان است. این نتایج با پیشینه‌های موجود در زمینه رهبری آموزشی و تعاملات درون مدرسه همخوانی دارد. یافته‌ها نشان می‌دهند که توانمندسازی معلمان به‌عنوان یک عامل کلیدی، نه تنها موجب افزایش اعتماد به نفس و انگیزه معلمان می‌شود، بلکه به بهبود کیفیت تدریس و یادگیری نیز منجر می‌گردد (Gordon et al., 2020). این موضوع با نظریه‌های پیشین در زمینه رهبری آموزشی که بر اهمیت توانمندسازی و مشارکت معلمان تأکید دارند، هم‌راستا است. (Leithwood & Jantzi, 2000) شفافیت در تصمیم‌گیری نیز به‌عنوان بعد دیگری از رهبری آموزشی، تأثیر قابل توجهی بر ایجاد اعتماد و همکاری میان اعضای مدرسه دارد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که هنگامی که رهبران آموزشی در فرآیندهای تصمیم‌گیری شفاف عمل می‌کنند، احساس تعلق و مسئولیت‌پذیری در میان معلمان و دانش‌آموزان افزایش می‌یابد. (Bryk & Schneider, 2002) این یافته با مطالعات پیشین که به ارتباط مثبت شفافیت و عملکرد مدرسه پرداخته‌اند، تطابق دارد.

دارد. (Wood et al., 2018) به علاوه، ایجاد فرهنگ همکاری در مدرسه به عنوان عاملی کلیدی در پیشرفت یادگیری و بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان شناسایی شد. فرهنگ همکاری نه تنها باعث ایجاد یک محیط یادگیری مثبت می شود، بلکه به تبادل تجربیات و بهترین شیوه ها میان معلمان و دانش آموزان کمک می کند. (Hattie, 2012) این نتیجه با نظریه های موجود در زمینه تعاملات اجتماعی در مدارس که به اهمیت همکاری تأکید دارند، همخوانی دارد. (Vygotsky, 1978) یافته های این پژوهش هم چنین با نتایج تحقیقات قبلی در زمینه رهبری آموزشی و نقش آن در بهبود کیفیت یادگیری و عملکرد دانش آموزان همخوانی دارد. به عنوان مثال، تحقیقاتی که توسط Day و Sammons (2016) انجام شده، نشان می دهد که رهبری مؤثر آموزشی می تواند بر نتایج تحصیلی دانش آموزان تأثیر مثبت بگذارد. به همین ترتیب، مطالعات مختلف نشان داده اند که رهبری آموزشی باید بر پایه تعاملات مثبت و توانمندسازی معلمان بنا شود تا به بهبود عملکرد کلی مدرسه منجر گردد. (Leithwood et al., 2004) به طور کلی، یافته های این پژوهش نشان می دهند که رهبری آموزشی مبتنی بر اثر ملکه سرخ می تواند به عنوان یک الگوی مؤثر در بهبود کیفیت یادگیری و ارتقاء عملکرد دانش آموزان در مدارس مورد استفاده قرار گیرد. این مدل با تأکید بر ابعاد کلیدی نظیر توانمندسازی معلمان، شفافیت در تصمیم گیری، و ایجاد فرهنگ همکاری، می تواند به رهبران آموزشی کمک کند تا محیطی مثبت و مؤثر برای یادگیری ایجاد کنند. همچنین، پیشنهاد می شود که مدارس به منظور اجرای این مدل، برنامه های آموزشی و حمایتی برای رهبران و معلمان خود طراحی کنند تا توانمندی ها و مهارت های لازم برای رهبری مؤثر را تقویت نمایند.

محدودیت ها

این پژوهش با وجود دستاوردهای قابل توجه، محدودیت هایی نیز دارد که باید مورد توجه قرار گیرند. یکی از محدودیت های اصلی این تحقیق، حجم نمونه محدود است که ممکن است نتایج را تحت تأثیر قرار دهد و قابلیت تعمیم یافته ها به سایر مدارس یا نظام های آموزشی را کاهش دهد. به ویژه، اگر نمونه مورد مطالعه تنها شامل مدارس خاصی با ویژگی های جغرافیایی یا اجتماعی خاص باشد، نتایج ممکن است به طور کامل نمایانگر وضعیت کلی در سایر مناطق نباشد. علاوه بر این، این پژوهش عمدتاً بر روش های کیفی تکیه دارد که ممکن است به دلیل سوگیری های احتمالی در جمع آوری و تحلیل داده ها، به صورت نسبی باشد. در نتیجه، نتایج ممکن است تحت تأثیر نظرات و تجربیات فردی شرکت کنندگان قرار گیرد و این امر می تواند بر اعتبار و عمومی بودن یافته ها تأثیر بگذارد. همچنین، زمان محدود برای جمع آوری داده ها و انجام تحلیل های لازم ممکن است به عدم توانایی در بررسی عمیق تر و جامع تر موضوعات مربوط به رهبری آموزشی منجر شود. به عبارت دیگر، زمان محدود ممکن است مانع از بررسی دقیق تر ابعاد مختلف و پیچیدگی های رهبری آموزشی گردد. به علاوه، این پژوهش بر روی یک مدل خاص از رهبری آموزشی متمرکز شده است، در حالی که ممکن است مدل های دیگری نیز وجود داشته باشند که قابلیت های متفاوتی را در بهبود کیفیت یادگیری و عملکرد دانش آموزان ارائه دهند. این امر می تواند به محدودیت در درک جامع از تأثیرات مختلف رهبری آموزشی بر کیفیت یادگیری منجر شود. سرانجام، این تحقیق به عواملی مانند فرهنگ سازمانی، ویژگی های فردی معلمان و دانش آموزان، و دیگر متغیرهای محیطی که ممکن است بر نتایج پژوهش تأثیرگذار باشند، کمتر پرداخته است. عدم توجه کافی به این عوامل می تواند به عدم شفافیت در درک کامل از چگونگی و چرایی تأثیرات رهبری آموزشی بر نتایج یادگیری منجر شود.

پیشنهادهای کاربردی

برای تقویت رهبری آموزشی و بهبود کیفیت یادگیری در مدارس، پیشنهاد می‌شود که رهبران آموزشی به‌طور مستمر بر توانمندسازی معلمان تمرکز کنند. این امر می‌تواند از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی، کارگاه‌های توسعه حرفه‌ای و فرصت‌های شبکه‌سازی بین معلمان انجام شود. فراهم کردن این امکانات به معلمان کمک می‌کند تا مهارت‌های خود را به‌روز کنند و به تبادل بهترین شیوه‌ها بپردازند. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود که مدارس به تقویت شفافیت در فرآیندهای تصمیم‌گیری اهمیت بیشتری دهند. رهبران آموزشی باید به مشارکت معلمان و دانش‌آموزان در تصمیم‌گیری‌های کلیدی توجه کنند و کانال‌های ارتباطی موثری برای بازخورد و نظرسنجی ایجاد نمایند. این اقدام می‌تواند به ایجاد حس تعلق و مسئولیت‌پذیری بیشتر در میان اعضای مدرسه منجر شود. ایجاد و تقویت فرهنگ همکاری نیز از دیگر پیشنهادها برای پژوهش است. مدارس باید برنامه‌هایی را طراحی کنند که همکاری و تعاملات مثبت بین معلمان و دانش‌آموزان را تسهیل کند. این می‌تواند شامل پروژه‌های گروهی، فعالیت‌های مشترک و جلسات منظم برای تبادل تجربیات باشد. همچنین، پیشنهاد می‌شود که مدارس به بررسی و انتخاب مدل‌های رهبری آموزشی متناسب با نیازهای خاص خود بپردازند. این امر می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا رویکردهای خاصی را که با فرهنگ و ساختار سازمانی آن‌ها سازگارتر است، شناسایی و پیاده‌سازی کنند. در نهایت، پژوهشگران و تصمیم‌گیرندگان آموزشی باید به اهمیت نظارت و ارزیابی مستمر بر تأثیرات رهبری آموزشی توجه کنند. با بهره‌گیری از داده‌های دقیق و تحلیل‌های جامع، می‌توانند راهکارهای موثری برای بهبود عملکرد مدارس و ارتقاء کیفیت یادگیری دانش‌آموزان ارائه دهند.

Resources

1. Bryk, A. S., & Schneider, B. (2002). **Trust in schools: A core resource for improvement**. Russell Sage Foundation.
2. Bush, T. (2018). **Instructional leadership: A systematic review of the empirical evidence**. **Educational Management Administration & Leadership**, 46(6), 891-903.
3. Charmaz, K. (2006). **Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis**. SAGE Publications.
4. Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). **Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches**. SAGE Publications.
5. Datnow, A., & Park, V. (2014). **Data-driven decision-making in schools: A conceptual framework**. **Educational Policy**, 28(2), 253-277.
6. Day, C., & Sammons, P. (2016). **Successful school leadership: Linking with learning and achievement**. Open University Press.
7. Fullan, M. (2016). **The new meaning of educational change**. Teachers College Press.
8. Fullan, M. (2024). **The New Meaning of Educational Change**. Teachers College Press.
9. Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). **The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research**. Aldine Publishing.
10. Gordon, M. F., et al. (2020). Teacher empowerment and school performance: The role of leadership and organizational culture. **Educational Management Administration & Leadership**, 48(3), 404-422.
11. Harris, A. (2020). **Leadership in education: The role of the school leader**. Routledge.
12. Harris, A., & Jones, M. (2023). **Leading for impact: Transforming educational leadership in the 21st century**. **Educational Management Administration & Leadership**.
13. Harris, A., & Spillane, J. P. (2008). **Distributed leadership through the looking glass**. **Educational*

Management Administration & Leadership*, 36(3), 345-362.

14. Hattie, J. (2012). **Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning**. Routledge.

15. Kamalu, N. U. (2024). Examining leadership styles and their impact on K-12 school performance in Mauritius: A systematic review.

16. Kim, W. C., & Mauborgne, R. (2015). **Blue Ocean Strategy: How to Create Uncontested Market Space and Make the Competition Irrelevant**. Harvard Business Review Press.

17. Kim, W. C., & Mauborgne, R. (2024). **Blue Ocean Leadership: How to engage followers and build high-performance teams**.

18. Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). **InterViews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing**. SAGE Publications.

19. Leithwood, K., & Jantzi, D. (2000). **Transformational leadership effects: A replication**. **The Leadership Quarterly**, 11(4), 493-526.

20. Leithwood, K., & Jantzi, D. (2000). The effects of transformational leadership on organizational conditions and student engagement with school. **Journal of Educational Administration**, 38(2), 112-129.

21. Stolz, C., Reinhard, M.-A., & Ende, L. (2022). **Mean girls, queen bees and iron maidens? Female leadership and accusations of workplace bullying**.

22. Sutisna, A., Khoriah, A., Juhartono, & Norman, E. (2024). Transformational leadership and team synergy in improving communication and collaboration in educational settings.

23. Thelma, C. C., Patrick, M., Sylvester, C., & Mulenga, D. M. (2024). The impact of educational leadership on student achievement: A comparative analysis of urban and rural schools.

Identifying the dimensions and components of educational leadership based on the Red Queen effect for guidelines for schools

Abstract

This study aims to identify the dimensions and components of educational leadership based on the Red Queen model with the aim of providing a suitable model for schools. The main objective of this study is to gain a deeper understanding of the relationship between leadership styles and the quality of learning in educational settings.

To conduct this research, a data-driven approach was used, which included collecting data through semi-structured interviews with teachers, principals, and students. Purposive sampling was used, and the data were analyzed using qualitative content analysis. The findings showed that the key dimensions of educational leadership include teacher empowerment, transparency in decision-making, and creating a culture of collaboration. The results also showed that effective leadership can improve teacher motivation and self-confidence and increase positive interactions between teachers and students. The conclusion of this study emphasizes the importance of implementing appropriate strategies in educational leadership and suggests that schools should strengthen their educational leadership in order to create a positive and effective learning environment. Also, continuous evaluation of the effects of educational leadership on student learning outcomes is essential.

Keywords: Educational leadership, Red Queen effect, learning quality, teacher empowerment, culture